

Trelawnyd – Gwaenysgor

Wide views, ancient history and rolling farmland

Distance: 8.8 km / 5.5 miles

Time: 3 – 3.5 hrs

Grade: Moderate, some stiles, boggy in places

Start: Car park in Trelawnyd (SJ090798)

Facilities: Pubs in Trelawnyd and Gwaenysgor, shop in Trelawnyd

Livestock: Sheep and cattle

Golygfeydd pell, hen hanes a thir ffermio

Pellter: 8.8 km / 5.5 milltir

Amser: 3 – 3.5 awr

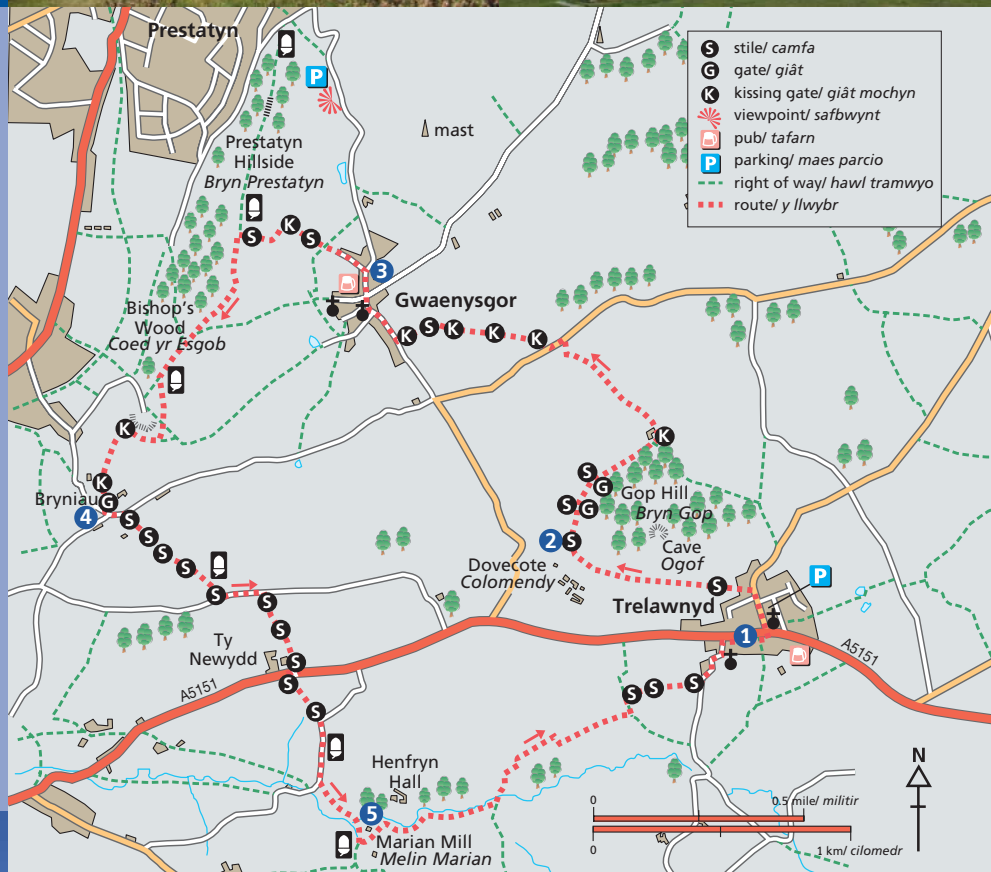
Gradd: Cymedrol, camfeydd, ambell le corslyd

Cychwyn: Y maes parcio yn Nhrelawnyd (SJ090798)

Cyfleusterau: Tafarndai yn Nhrelawnyd a Gwaenysgor, siop yn Nhrelawnyd

Anifeiliaid: Defaid a gwartheg

Waymarking / Arwyddion: Part / Mewn rhannau

The Walk

1. From Trelawnyd car park, on High Street off A5151, walk up hill. After Bron Haul, turn L into drive (hidden footpath sign on L). Cross over stone stile into field on lower slopes of Gop Hill. Follow footpath ahead, passing signpost.

To visit summit of Gop Hill turn R at signpost and return to this point afterwards.

At far end of field keep R above farm buildings and stone dovecote.

2. Cross stile at bottom corner of woods. Ignore stile opposite and turn R. Fork L at gate around base of Gop Hill, passing over 2 stiles by gates and continue ahead to farm. Go L thro' farmyard onto permissive footpath and continue along drive to road. Turn L and then turn R up steps and thro' KG. Walk diagonally L across field to KG in far LH corner, then cross next field and thro' KG. Bear R over stile then L to KG. Go thro' KG then turn R onto lane and continue into Gwaenysgor.

3. Pass village green and take third 'No through road' on L, immediately before 'Brynffynnon'.

Continue ahead where lane becomes a footpath, passing well on L. After stile and KG, path bends L under trees then between gorse bushes to eventually enter an open field. Go ahead thro' field to reach edge of hillside overlooking Meliden and Prestatyn. Cross stile and turn L. You are now on Offa's Dyke Path (ODP), marked by white acorn. Continue down steep hill, passing derelict cottage. At fingerpost ignore path R to Bishop's Wood and continue along ODP towards Bryniau. Continue along hillside to eventually enter woodland, beside fence overlooking quarry. Keep R at fork, taking path to Bryniau. Go thro' KG and bear L along path. At more open ground, keep L on obvious path, eventually reaching KG by drive. Turn L along drive to join quiet lane.

4. Turn L, then L again at junction to go over stile R beside 'Clarence House' driveway. Follow ODP ahead thro' 4 fields down to quiet lane. Follow ODP L, after 200m cross stile/gate on RHS. Head up field and down next to reach A5151. Turn R, then cross road and stile opposite. Follow path to road. Turn R down road past cottages. Follow ODP, passing Trout Farm on L, to reach Marian Mill.

Dovecote, Gop Hill
Colomendy, Bryn Gop

Trelawnyd - Gwaenysgor

5. Turn L (ODP bears R here) along unmade road. Where it bears L to house, continue ahead on obvious footpath. Ignore path joining from R and go L over stream onto sunken path. After about 700m turn L at path T Junction. After approx 50m go over stile on R. Keep to field edge and go over another stile and then a stone stile onto road. Turn L along road passing church. At junction cross at zebra crossing and turn R back to Trelawnyd village. Turn L up High Street to return to car park.

Y Daith Gerdded

1. O faes parcio Trelawnyd (ar y Stryd Fawr oddi ar y ffordd A5151), cerddwch i fyny'r allt. Ar ôl mynd heibio Bron Haul, troi i'r Ch i'r dreif (arwydd cudd llwybr troed ar y Ch), dros y gamfa garreg ac i'r cae sy ar lethrau isaf y Gop. Dilyn y llwybr troed yn syth ymlaen gan fynd heibio'r arwyddbost.

I fynd i'r Gop, trowch i'r Dd wrth yr arwyddbost a dod yn ol i'r fan hon wedyn.

Ym mhendraw'r cae, cadw i'r Dd y tu uchaf i adeiladau'r fferm a'r colomendy carreg.

2. Croesi'r gamfa sydd yng nghornel isaf y coed. Anwybyddu'r gamfa gyferbyn a throi i'r Dd. Fforchio i'r Ch wrth y giât a mynd o gwmpas y Gop gan ddringo dros ddwy gamfa gyda giatiau, ymlaen i'r fferm. I'r Ch drwy'r buarth ac i'r llwybr troed caniatool ac yna ymlaen ar hyd y dreif ac i'r ffordd. Troi i'r Ch ac yna i'r Dd i fyny'r grisiau a thrwy'r GM. Cerdded yn groesgornel i'r Ch a dros y cae i'r GM sy yn y gornel bellaf ar y LICH, yna croesi'r cae nesaf a mynd drwy'r GM. Gwyo i'r Dd dros y gamfa ac yna i'r Ch i'r GM. Mynd drwy'r GM a throi i'r Dd ac i'r lôn ac ymlaen i Waenysgor.

3. Mynd heibio Grin y pentref a chymryd y trydydd 'Dim ffordd drwodd' ar y Ch, yn union cyn 'Brynffynnon'. Mynd yn syth ymlaen ble mae'r lôn yn troi'n llwybr troed, mynd heibio ffynnon ar y LICH. Ar ôl y gamfa a'r GM bydd y llwybr yn cymryd tro i'r Ch o dan y coed yna rhwng y llwyni eithin gan fynd i gae agored yn y diwedd. Mynd ymlaen drwy'r cae at ymyl y bryn sy'n edrych dros Galltmyeld a Phrestatyn. Croesi'r gamfa a throi i'r CH. Rydych ar Lwybr Cenedlaethol Clawdd Offa erbyn hyn (LICO), arwyddion y fesen. Ymlaen i lawr y bryn serth, heibio murddun. Wrth yr arwyddbost dylid anwybyddu'r llwybr i'r Dd i Goed yr Esgob gan fynd yn syth ymlaen ar hyd LICO tuag at Bryniau. Ymlaen ar hyd y bryn nes dod i'r goedlan sydd yn ymyl ffens yn edrych dros y chwarel. Cadw i'r Dd ar y fforch, cymryd y llwybr i Bryniau. Mynd drwy'r GM a gwyo i'r

Harebells at field edges

Clychau'r eos ar ymyl y caeau

Ch ar hyd y llwybr. Pan ddowch at dir mwy agored, cadwch i'r Ch ar hyd llwybr amlwg gan gyrraedd GM ar y dreif. Troi i'r Ch ar hyd y dreif gan ymuno â lôn dawel.

4. Troi i'r Ch, yna i'r Ch eto ar y gyffordd a mynd dros y gamfa wrth ochr dreif 'Clarence House'. Dilyn LICO ymlaen drwy 4 cae i lawr lôn dawel. Dilyn LICO i'r Ch. Ar ôl 200m croesi'r gamfa/giat ar y LLDd. Ymlaen i fyny'r cae ac i lawr y nesaf nes ymuno â'r ffordd A5151. Troi i'r Dd, a croesi'r ffordd a'r gamfa gyferbyn. Dilyn y llwybr ac i'r ffordd. Troi i'r Dd i lawr y ffordd a heibio'r tai. Dilyn LICO, heibio'r Fferm Frithyll ar y LICH ac i Melin Marian.

5. Troi i'r Ch (LICO'n gwyo i'r Dd yma) ar hyd ffordd heb wyneb caled. Pan fydd y ffordd yn gwyo i'r Ch at y tŷ, parhau ymlaen ar y llwybr troed amlwg. Anwybyddu'r llwybr sy'n ymuno o'r Dd a mynd i'r Ch a dros y nant i'r llwybr suddedig. Ar ôl tua 700m trowch i'r Ch ar gyffordd y llwybr. Ar ôl tua 50m dringwch y gamfa sydd ar y LLDd. Cadwch at ymyl y cae a dringo camfa arall a chamfa garreg eto ac i'r ffordd. Troi i'r Ch ar hyd y ffordd gan fynd heibio'r eglwys. Ar y gyffordd, croeswch y Groesfan Zebra a throi i'r Dd ac yn ôl i bentref Trelawnyd. Troi i'r Ch i fyny'r Stryd Fawr a dod yn ôl i'r maes parcio.

Burnet moth on Knapweed Gwyfyn bwrned ar y Pengeald

Trelawnyd is also known as 'Newmarket' – a name given by local entrepreneur John Wynne in 1700 after he enlarged the village and established a weekly market and annual fairs. He also promoted industries – tanning, nail making, silk weaving and tobacco preparation – but none survived for long and the village never became the town he had envisaged.

The medieval cross in the churchyard would have been used by itinerant preachers spreading the Christian message

Prestatyn Hillside is important for wildlife and is protected as a Site of Special Scientific Interest. Wildflowers thrive on the limestone hillside and these in turn provide food and shelter for butterflies and insects. Offa's Dyke Path offers breath taking views of the Welsh coast and the Wirral.

Enw arall ar bentref Trelawnyd yw 'Newmarket'. John Wynne, dyn busnes lleol, a roddodd yr enw ar y pentref yn 1700 ar ôl iddo ehangu'r pentref a chychwyn marchnad wythnosol a ffair flynyddol. Ef hefyd fu'n gyfrifol am hybu'r diwydiannau lledr, gwneud hoelion, nyddu sidan a pharatoi baco. Ni pharhaodd y diwydiannau hyn yn hir ac ni thyfodd y pentref yn dref yn ôl ei freuddwyd.

Arferai pregethwyr teithiol ddefnyddio'r groes ganoloesol sy yn y fynwent i gyhoeddi'r Efyngyl.

Lle gwerthfawr i'r bywyd gwyllt yw Bryn Prestatyn. Caiff ei warchod yn Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig.

Ffynna'r blodau gwyllt ar y garreg galch gan roi cysgod a bwyd i'r gloŷnnod byw a'r pryfed mân. Ceir golygfeydd o arfordir Cymru a Chilgwri ar Lwybr Clawdd Offa.

Medieval Cross, Trelawnyd
Y Groes Ganoloesol, Trelawnyd